

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՍԷՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

«Եթէ ոք ցիրէ զսեպտեմբեր, ոչ է ի նմա սէր Հոր»:

Ա. ԹՈՒՆԹ ԹՈՎԼ. Բ. 16

Կրօնը կը տարբերի բարոյականէն, շնորհիւ զգացումին տուած իր արժեւորման: Բարոյականը կը յենու սկզբունքներուն: Մինչդեռ կրօնը ի նկատի ունի սիրան ու զգացումները, որոնք կեանքին կուտան ուրոշ արժէք և նշանակութիւն: Աշխարհաւէրը կրնայ լաւ մարդ ըլլալ, բայց չի կրնար արքայութեան որդի կոչուիլ, եթէ չունի սէր իր երկնաւոր Հօրը նկատմամբ:

Երբ աշխարհ կ'ընենք, չենք հասկնար անշուշտ ժամանակն ու եղանակները, և կամ ընտներն ու դաշտերը, հովիտներն ու անտառները, անդառտաններն ու աղբիւրները իրենց բովանդակ շքեղութեանը մէջ: Այս չէ այն աշխարհը, որուն նկատմամբ առաքեալը կ'արգիլէ սէր ունենալ: Ի՞նչպէս կարելի է չհիւսնալ բնութեան երփնեւրանգ զեղեցկութիւններուն վրայ, որոնք բնութեան բազկացուցիչ ներդաշնակութիւնը կը կազմեն: Ի՞նչպէս կարելի է չզմայլիլ խորհրդաւոր երկնքի հրաշալիքներուն վրայ և չպատկառիլ այն ուժէն՝ որ գիտէ նախկարգել ու նախախնամել այս բոլորը, համաշափ ու ներդաշնակ օրէնքի մը մէջ: Բոլոր այս ստեղծագործութիւնները ուրիշ բան չեն, բայց ծոպերը այն զեղեցիկ պատմութեանին, որով զարդարած է ինքզինքը մեր երկնաւոր Հայրը: Աշխարհը իր այս հրաշալիքներով, զեղեցիկ հայելի մըն է, որուն միջոցաւ մեզի կը յայտնուի մեր Արարիչը:

Աշխարհի մէջ կայ նաև մարդը, սակայն կարելի է չսիրել և զրաւոր մարդը: Ով որ կ'ուզէ կենդանի Աստուած տեսնել երեսաւ երես, պարտաւոր է զայն փնտռել ոչ թէ իր մտածման պարագայ երկնակամարին վրայ, այլ իր եղբայրակից մարդոց նկատմամբ զգացած սիրոյն մէջ: Հետեւաբար առաքեալի ակնարկած աշխարհին մաս չի

կազմեր նաև մարդը: Տակաւին մարդով պայմանաւոր են զիտութիւն, արուեստ և կրօն, այսինքն այն սրբազան ձգտումները՝ որ մեզ կ'առաջնորդեն յաւիտենական կեանքի խորհուրդին:

Առաքեալի մտածումին մէջ, աշխարհը իրերու և երեւոյթներու կառույցը, տեսանելի մարմինը չէ, ոչ ալ այդ բոլորը կենսաւորող կեանքը, այլ չարիք անոր, որ կը մոլորեցնէ զմեզ կեանքը արժանաւայել կերպով ըմբռնելու և վայելիւու բարիքներէն: Այսինքն այն՝ ինչ որ օտարոտի է, վաղանցուկ և անիրական, հակառեկա հոգեկանին, յաւիտենականին և ճշմարտին: Թող մարդ պահ մը կարենայ զգալ ուժը իր հոգեկան թագաւորութեան, իր ներքին զեղեցկութեան և ճշմարտութեան, այն ատեն պիտի խամրին ու չքանան խաղաքը իր ջիղերուն, աներեւոյթ պատկերները վաղանցուկին և սուտին, ու ինքը զէմ առ զէմ պիտի զայ իրականութեան մը՝ որ վեր է աշխարհէն և անոր չարիքի տանող հրապոյրներէն:

Կեանքի մէջ կան փոփոխական և տնօրինական երեւոյթներ, անցողակի և յաւիտենական իրողութիւններ: Բնութեան եղանակները, բոյսերը և մարդկային կեանքը, ճնշումին տակն են բնութեան այս օրէնքին: Սակայն արտաքին և երեւութեան իրողութիւններու կարգին, մարդկային հոգիի մէջ կայ յաւիտենականութեան տեսնելը, այս բոլոր փոփոխական և երեւութեան իրողութիւններու մէջ անփոփոխելին ու յաւիտենականը որոնող, որ զերծ է աշխարհի չարիքէն ու եղծանումէն:

Այս տեսակէտով միակ անձը, որուն կեանքն ու հասկացողութիւնը կրնայ մեզի իր օրինակ ծառայել, մեր կրօնին անզուգական հիմնադիրն է: Մեր Տիրոջ փորձութեան օրինակը աւելի քան տպաւորիչ է, երբ կեանքի չարիքը, մոլորեցուցիչը, Անոր ցոյց տուաւ աշխարհի թագաւորութիւնը զԱյն փորձութեան առաջնորդելու համար: Սակայն այդ տեսիլքով միայն չի պայմանաւորուիր Յիսուսի յաղթանակը կեանքին վրայ, անիկա բարձունքէ մը միայն չնայեցաւ աշխարհին և անոր չարիքին որ մարմնացած կը կենար իր զիմաց, զինք փորձութեան մղելու: Յիսուս յետոյ ապրեցաւ կեանքը մարդկային ընկերութեան մէջ,

բայց կրցաւ մնալ անմեղ և յաղթական։ Թագաւորութիւնը որ Իրեն ցոյց կուտար սատանան, երկրային էր, թագաւորութիւնը նիւթին, թագաւորութիւնը չարիքին։ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մեր մէջն է, մեր գործն է, մեր երջանկութեան համար այս կեանքի մէջ, կապուած մեր կատարելութեան։ Նոր գրութիւն մը ըմբռնութեամբ, վերիվայր շրջում մը կեանքի մինչև այն ատեն ընդունուած արժէքներու, փոփոխութիւն զգացումներու, գիտութեան և դատութեան։

«Եթէ ոք սիրէ զաշխարհ, ոչ է ի նմա սէր Հօր»։ Յիսուս հանդիպեցաւ մարդոց, որոնց մէջ գերագոյն կեանքի բոլոր կարելիութիւնները խնդրուած էին նիւթական զուր հոգեբով, մարդոց՝ որոնք գրաւուած էին անպէտ բաներով, որոնց իրական արժէքներու նկատմամբ ունեցած հեռանկարը սխալ էր հիմնովին։ Յիսուս տեսաւ մարդիկ, որոնք հարստութիւն զիջելու իրենց անյագ տենչին մէջ, կը մոռնային մարդկային եղբայրութեան ամենանուիրական իրաւունքները։ Ան կը տեսներ թէ մարդիկ կեանքը վայելելու իրենց հրաշքին մէջ, զաշնակցած էին աշխարհի չարիքին հետ, ծախած էին ինքզինքնին սատանային, ի խնդիր երկրաւոր փառքերու և հաճոյքներու վայելումին։ Այս է պատճառը որ Ան կ'ատէ մարդոց ընչաքաղցութիւնը, ինչպէս մայր մը պիտի ատէր իր գաւկին առողջութեան սպառնացող չարիքը։

Երկու կերպ կայ զգեակ մը պաշտպանելու, մին ամբանալով անոր մէջ, խցելով բոլոր անցքերն ու դուռները, միւսը վերածելով զայն բաց հայեկի մը, իշխելով անկէ շուրջի համայնապատկերին։ Յիսուս կեանքին կը բանայ ինքզինքը, գիտագրաւելով այն բոլոր չարիքները որոնք կը սպառնան մարդոց կեանքին։ Անիկա կը նմանի ծովուն մէջ հոսող գետի մը՝ որ կ'ուզէ անուշել ծովին ջուրերը։ Անսահման է Իր ուժը, ինչի որ հպի կը բուժէ, կը սրբացնէ և կը կատարելագործէ զայն։ Կեանքի չարիքին դէմ կարենալ կոռելու և յաղթելու Իր այս ուժը կուգայ Երկնաւոր Հօր հետ Իր ունեցած յարաբերութենէն։

Իր ամբողջ կեանքը լեցուն է այն խորունկ գիտակցութեամբ թէ անքակտելի կապ մը կը միացնէ զինքը Երկնաւոր Հօրը

հետ։ Այս իրողութիւնը աստուածարանական վարդապետութիւն մը չէ միայն, այլ Յիսուսի անձնական մէկ փոճառութիւնը նոյն ատեն։ Փորձել վերլուծման ենթարկելու այս կատարել հաղորդակցութիւնն ու միութիւնը Հօր և Որդւոյն միջև, պիտի նշանակէր փոքրիկ ամանով մը ծովէն ջուրը պարպել փորձելու։ Իրողութիւն է թէ Ան խորապէս գիտակից էր, Իր մէջ աստուածային ներկայութեան։

Յետոյ պէտք է գիտնալ թէ Քրիստոնէութիւնը գերբնական կրօն մըն է և զիտէ ենթարկել մարդը իր գերբնական ուժի ազդեցութեանը։ Կարելի է Յիսուսի կրօնը իջեցնել կեանքի սովորական իրերու կարգին։ Իր Մարդեղութեան պատճառները թուելէ առաջ, իրողութիւն է թէ Ան եկաքանդելու երկու աշխարհները իրարմէ զատող պատը, կամ իջելով մարդն ու Աստուած իրարմէ զատող անջրպետը։ Ուրիշ կրօններ կրնան իջնել, հաւասարելու մարդոց աշխարհիկ խմտութեան չափանիշերուն, Քրիստոնէութիւնը կամ գերբնական է և կամ ոչինչ։ Սակայն իր այս հանգամանքը թող մտածել չտայ թէ ան ցնորածին կրնայ ըլլալ, որովհետեւ կարելի է նոյն ատուած գոյութիւն ունենայ երկնքին մէջ և մարդ իր հոգիին մէջ չկարենայ զգալ Անոր ներկայութիւնը։ Առանց Աստուծոյ և անգնական կեանքի յոյսին, կարելի պիտի չլլար ազատագրել մարդը կեանքի չարիքէն և անոր յոյսի ազդեցութիւններէն։

Միւս կողմէն սակայն գերբնականութեան զգացումը չի փրկեր հոգին, Յիսուս պէտք է մօտ գայ հոգիին, անոր զպելու աստիճան, որպէսզի մարդը կարենայ խուսափիլ աշխարհի ապականութենէն և չարիքէն։

Այս բոլորէն վերջ, երբ կը մտածենք մանաւանդ Մարդեղութեան, որ արդիւնքն է աստուածային անսահման գութին՝ Իր մոլորեալ զաւակներուն նկատմամբ, կը զգանք խորապէս թէ պարտինք սիրել մեր երկնաւոր Հայրը, որուն նախախնամութեան կը պարտինք մեր կեանքը, որ Իր Որդիին արիւնովը լուաց մեր մեղքերը, ազատագրեց զմեզ չարին տիրապետութենէն և ցոյց տուաւ մեզի իրական ուղին, բարձրագոյն կեանքին և անմահութեան առաջնորդող, ճշմարիտ քրիստոնեան որ զի-

տակից է իր կոչումին, և կը ճանչնայ աշխարհը իր գրական ու բացասական իրողութիւններու մէջ, չի կրնար չսիրել երկնաւոր Հայրը, ու զատել աշխարհը իր տիղմի, սուտի, կեղծիքի, անգթութեան և անձնասիրութեան մէջ, որոնք նոյնի և Արքայամիօրեղէն սկսեալ մինչև մեր օրերը, կը ֆանան տիրապետող տարրերը հանդիսանալ կեանքին:

Երնչ օգուտ մարդուն համար շահիլ մարդը աշխարհը եթէ յետոյ պիտի կորսնցնէ իր կեանքը՝ Յիսուսի այս հարցական ճշտումը, մարդարեւական շէշտ մը կուտայ իր արտայայտման: Հոգին և ոսկին երկու իրարու անհանդուրժող տէրեր են, և իւրաքանչիւրը իր կարգին կը պահանջէ մարդը մարդը: Ու այդ մարդը այսօր նորէն ինկած է աշխարհի չարին, սատանայի իշխանութեան ներքեւ, կորսնցուցած իր ազատութիւնը, կը վազէ այն ձայնին, որ քարերը հացի վերածած իրեն կը բաշխէ:

Սակայն ով որ աշխարհի մէջ անասնական գոհացումներէն վեր գեղեցկութիւն կը փնտռէ, ով որ մտածումներու մէջ ճշմարտութիւն կը հետապնդէ, ով որ կը տաքանալի խաղաղութեան ի խնդիր, կ'ատէ աշխարհը, սիրելու համար երկնաւոր Հայրը Որ օրէնքն ու սկզբունքն է այս բոլորին:

Մեծ է գործը մեր Տիրոջ, մարդերու հոգիին փրկութեան ի խնդիր: Վերստին ծնունդը, ուրիշ բան չէ բայց առնել մարդը աշխարհի թագաւորութենէն և առաջնորդել զայն երկնքի թագաւորութեան, ազատագրելով զինքը աշխարհի չարէն և հպատակ ընելու նոր արքայութեան, սիրոյ, ճշմարտութեան, սրբութեան և խաղաղութեան նոր կարգին:

Յիսուս եկաւ, ապրեցաւ ու մեռաւ մեզի հետ, զպաւ մեզի սիրով և քաղցրութեամբ, բացաւ իր շնորհալի կեանքին դանձերը մեր աչքերուն, ու իր շնորհիւ մենք տեսանք գեղեցկութիւնը սրբութեան, և ուժը իր հոգեկան մեծ կեանքին: Անիկա փոխանցեց իր այդ կեանքը մեզի մեր իր նկատմամբ ունեցած հաւատքին շնորհիւ, որպէսզի մենք ևս կարենանք ապրիլ իրեն պէս մեր երկնաւոր Հօրը հաղորդակցութեանը մէջ:

Այս աշխարհի մէջ մենք պէտք է կամ

ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԷՋ

«Յաւառեմի աստ ցեղաբխն ունիցի»
(ՅՈՒՀ. ԺԶ. 33)

Անիկա մեր հաւատքի առաջնորդ Բրիտանիայի թանկագին խօսքերէն մին է: Յիսուս արտասանեց այս խօսքը իր կեանքի վերջին վայրկեաններուն, երբ Գողգոթայի մահուան շուքը իր վրայ ինկած էր:

Մարդկային կեանքը տեսակ մը ճամբորդութիւն է: Ամէն մարդ կը փափաքի և կ'ակնկալէ որ այս ճամբորդութիւնը շարունակուի առանց տառապանքի և առանց նեղութեան: Մարդիկ ընդհանրապէս կ'ուզեն որ օրօրոցէն մինչև գերեզման, եղիպատունէն մինչև Քանանու երկիրը, կեանքը լեցուն ըլլայ երջանկաւէտ պայմաններով: Երբ Յիսուս կ'ապրէր մեր երկրագունտին վրայ, իր աշակերտներն ալ ճիշդ այսպէս կը փափաքէին, բայց Փրկիչը ըսաւ անոնց, «Աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք»:

Կեանքը վարդի թուփի մը կը նմանի: Անիկա թէև ունի գեղատեսիլ ծաղիկներ և բուրումնաւէտ վարդեր՝ որոնք կը մխիթարեն մարդկային կեանքը, բայց միւս կողմէն փուշերով շրջապատուած է:

Կեանքը ժամանակի հոլովոյթին կը նմանի, որուն մէջ ցերեկուան պայծառ լոյսը և արեգակին կենսատու ճառագայթները կան, միւս կողմէն կայ նաև հոն՝ գիշերուան մթութիւնը: Մենք կ'ուզենք որ կեանքը միշտ արեւոտ ըլլայ, բայց չըլլար, մեր ձեռքը չէ:

Երբեմն կեանքի սրտառուչ պարագաներու և տխրատիթ պայմաններու ներքեւ մարդկային հոգիի խորերէն հառաչ մը

տիրապետողներ ըլլանք կամ գերիններ, Գիտենք թէ ինչ կը նշանակէ աշխարհին գերի ըլլալը, բայց մեզմէ շատ քիչերուն տըրուած է յաղթողներ ըլլալ Բրիտանիայի հետ, արժանի ըլլալու մեր երկնաւոր Հօրը սիրոյն:

Ե.